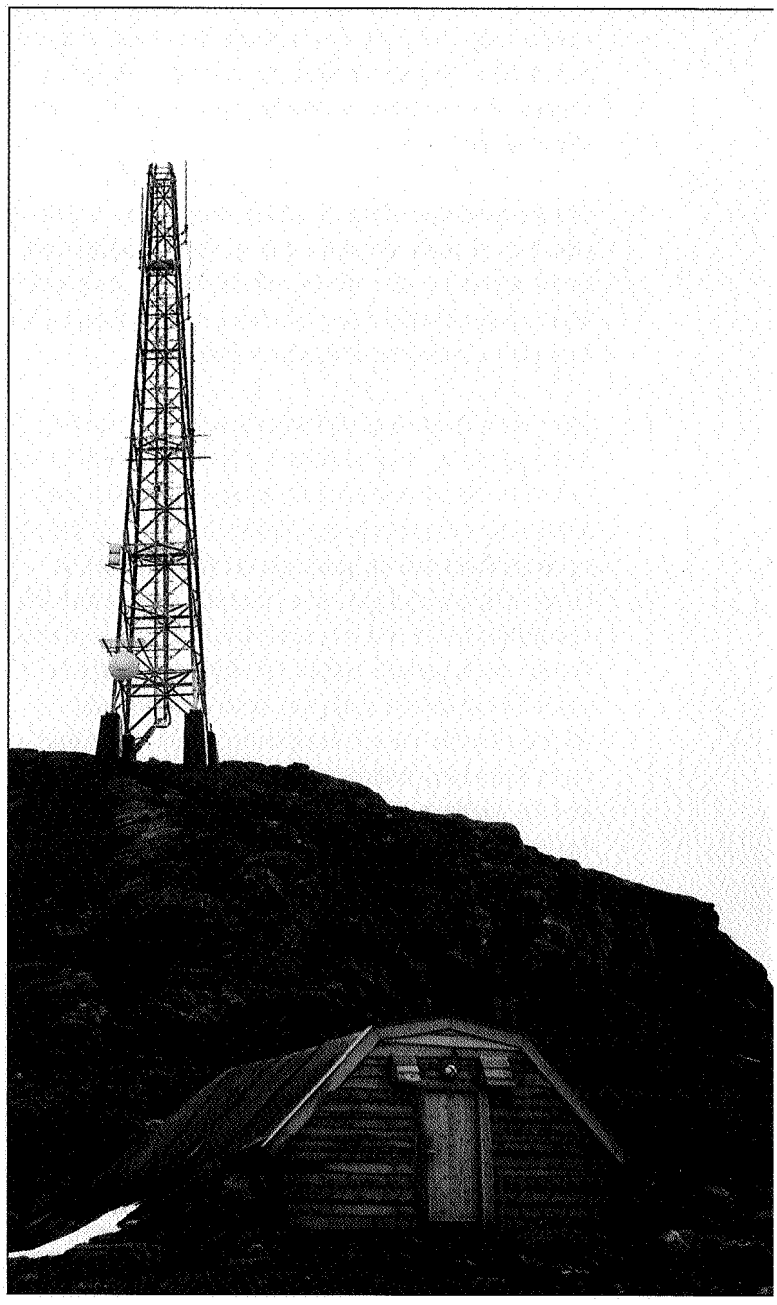
6 Anbefalinger om formgivning, plassering og saksbehandling

6.1. Generelle anbefalinger

1. Det er grunn til å anta at det i fremtiden vil skje en videre utvikling av nye systemer, samtidig som de eksisterende nettene vil utfases og nedbygges. Mastene som etableres vil imidlertid kunne være nødvendig for fremtidige telesystemer og derfor ha et lengre livsløp enn annet utstyr knyttet til basestasjonen. Likevel vil en del master kunne være temporære, noe som bør innebære at man er forsiktig med å gjøre varige og uopprettelige inngrep i verdifulle kulturmiljøer og naturområder. Man bør derfor være svært tilbakeholden med å lokalisere anlegg i hittil urørte områder eller gjennomføre tiltak som kan skade kulturminner og -miljøer. Det bør ved anlegg og nedbygging stilles krav om minimalisering av inngrep og revegetering med stedegne arter.

2 God estetisk utforming, inklusive fargevalg og materialbruk bør vektlegges og tilpasses det lokale miljø. Utforming og fargevalg bør kunne bli forskjellig i en sørlandsby og på snaufjellet. Søker bør bruke estetisk formingskompetanse gjennomgående i plan- og prosjekteringsprosessen. Det vises her bl a til kravet i plan- og bygningsloven § 74-2 om at kommunen skal se til at ethvert arbeid som omfattes av loven blir planlagt og utført slik at det tilfredsstiller estetiske hensyn både i seg selv og i forhold til omgivelsene.

3. Fargesetting av frittstående master kan i mange situasjoner ta utgangspunkt i en gråskala. En lys grå vil på eksponerte steder gi liten kontrast til bakgrunnshimmel og snødekke, mens en mellomgrå vil gi liten kontrast til omliggende skog gjennom årets mange skiftninger. Ved valg av form og farge bør både fjern- og nærvirkning vurderes.

Bilde av hytte formet som en gamme. Et samarbeidsprosjekt mellom Telenor Mobil og Norges Miljøvernforbund (Halnenuten Hardangervidda).
Bilde fra Telenor Mobil

4. Løsninger der basestasjonen formgis som en skulpturell helhet vil gi et godt grunnlag for et estetisk godt resultat. Den skulpturelle helhet må veies opp mot behov for fleksibilitet og mulighet for påbygging.

5. Som hovedregel bør installasjonene tilpasse eller underordne seg det visuelle miljø. Valg av type antenneanlegg bør vurderes i følgende prioriterte rekkefølge: Antenner montert på vegg, antenner montert på tak og masteanlegg

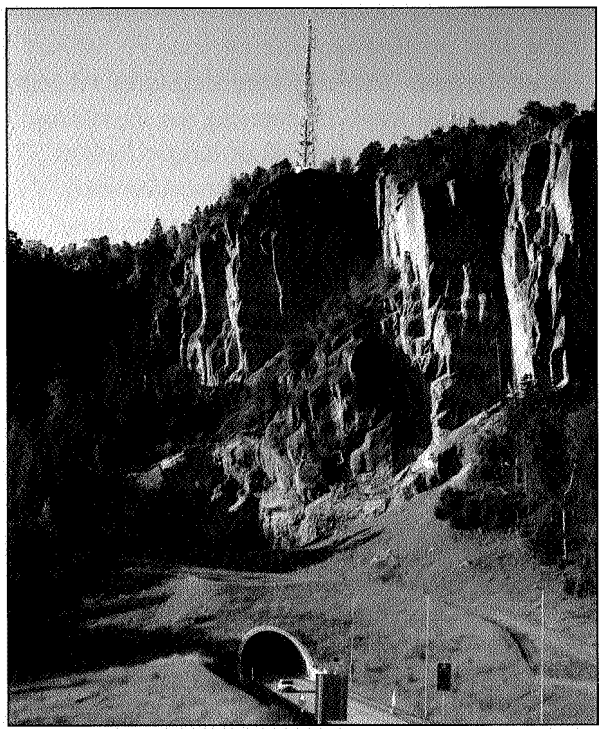
6 Den visuelle vikningen påvirkes sterkt av vegetasjon omkring. Basestasjoner bør som hovedregel ikke etableres over tregrensa, eller på andre eksponerte områder med lav, eller ingen vegetasjon.

7. Plasseringsjustering (f eks at stasjonen trekkes inn fra en markert kant på et høydedrag) kan være ønskelig der dette medfører at stasjonen klart underordner seg landskapet. I motsatt fall bør de behandles som landemerker.

8. Der installasjonen i dimensjon bryter med bebyggelsen, vegetasjonen og/eller landskapet, eller får en fremtredende plassering, bør en gjennom utforming og plassering la den bli et opplevelsesmessig godt landemerke, slik at dette tilfører miljøet nye visuelle kvaliteter. Et landemerke markerer seg i kraft av sin kontrast til det omliggende miljø. Ved planlegging av gode landemerker må en være bevisst og aktivt utnytte deres kontrasterende virkning, men samtidig balansere dette slik at landemerket og miljøet rundt spiller sammen og danner en helhetlig komposisjon.

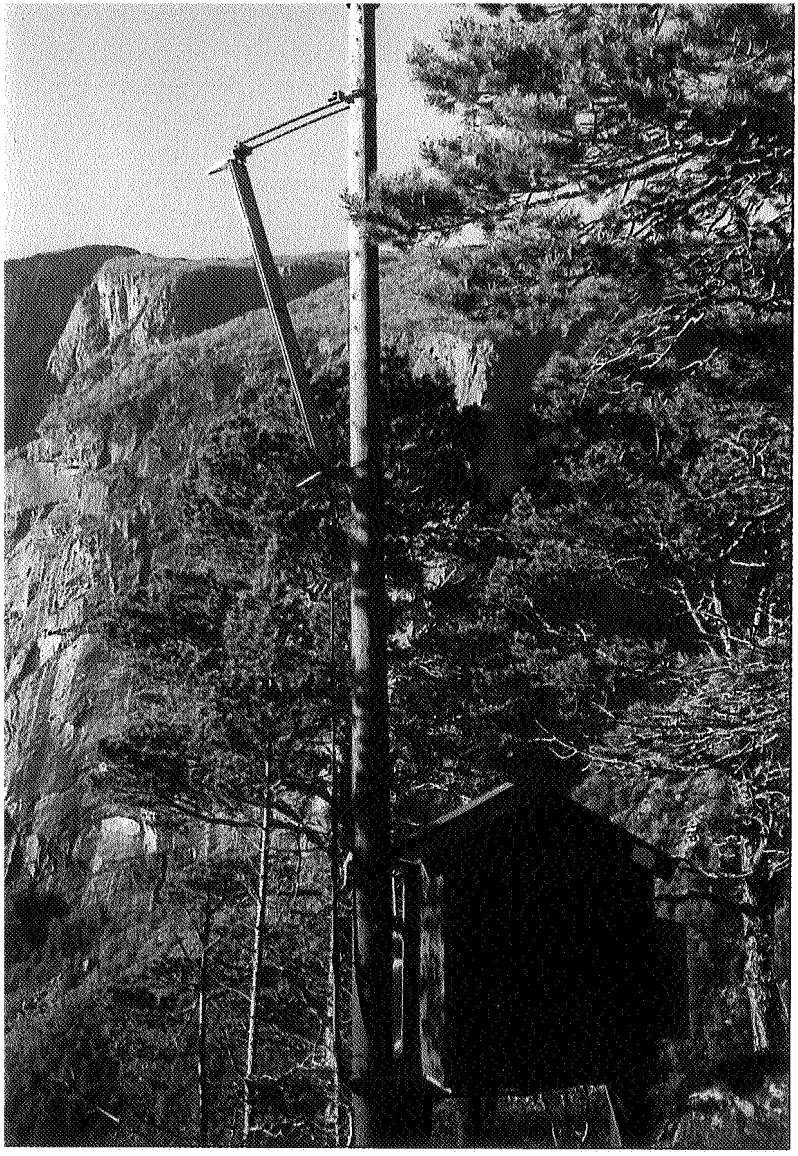
9 Plasseringen vil ha stor betydning for hvordan mast og omgivelser former en helhet og hvor sterkt den markerer seg som landemerke. Masten bør knyttes til hovedformene i terrenget. En mast på toppen av en ås kan fremheve åsen og formen på denne, mens en mast trukket vilkårlig til side for toppen ofte ikke klarer dette. I et kupert terreng eller dalføre kan aktuelle plasseringer være i bunnen av dalen, nederst i dalsiden, på overblikkspunktet (dvs det høyeste punkt der en har full oversikt over terrenget nedenfor), eller på det høyeste punkt på en ås eller et fjell.

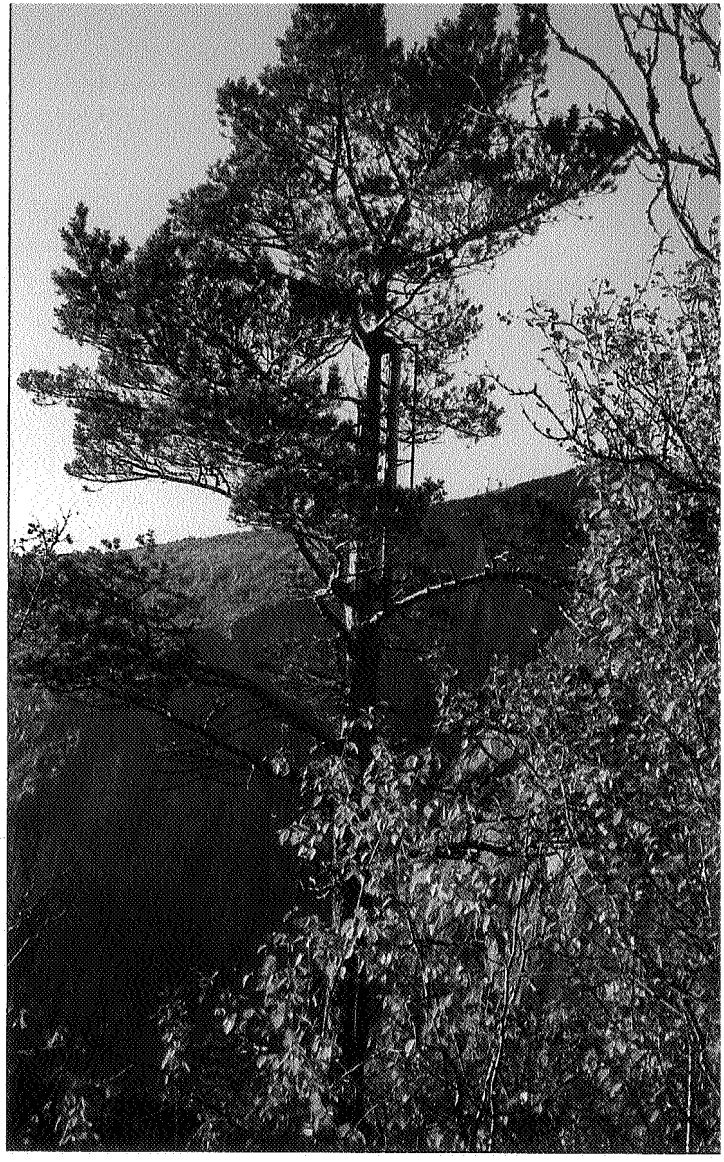
En plassering nederst i dalsiden vil normalt gi det visuelt mest beskjedne uttrykk og er derfor å anbefale. Hvis denne plasseringen ikke er akseptabel ut fra estetiske, miljømessige eller tekniske årsaker, vil mer eksponerte plasseringer måtte vurderes. Lokalisering nær senter av dalbunnen vil ofte gi en svært dominerende plassering med stor og viktig territoriums- og dominanssone, og også ofte stor eksponering mot horisontlinjen. En slik plassering anbefales derfor i regelen ikke. Plassering på overblikkspunktet eller det høyeste punktet, vil begge gi siluettvirkning, men kan likevel fra et rent estetisk synspunkt være å foretrekke.

Dette bildet viser hvordan mobilanlegg på en fin måte kan fungere som landemerke.
Bilde Hogne Langset.

10. Utbygging av mobilanlegg skal ikke skje innenfor områder som er vernet etter naturvernloven, viltloven, eller kulturminneloven, og bør heller ikke skje i områder regulert til friluftsliv eller spesialområde bevaring etter plan- og bygningsloven. Dette er områder som er sikret på grunn av verdiene de har for rekreasjon, dyre- og planteliv, og kulturell og historisk forståelse og opplevelse. Det bør også foreligge tungtveiende samfunnshensyn før utbygging av anlegg kan skje i randsonene rundt verneområder og i friluftsområder. Fordi mastene for mobilanlegget som regel er høye og synlige på lang avstand,

Bilde til venstre viser en repeater og en antenne montert i en vanlig stolpe. Normalt vil en stasjon kreve minst 2 antenner. I bildet til høyre er den andre antennen montert i et tre. Bilder fra NetCom.

vil de kunne påvirke miljøet inne i verneområdene dersom de plasseres eksponert.

11 Dersom utbygging likevel skjer innenfor et viktig natur- eller kulturmiljø, bør i utgangspunktet fullstendig kamuflasje tilstrebes. Både teknologiske løsninger og utforming bør vurderes. Ledningsstrekk frem til stasjonen bør i slike tilfeller kritisk vurderes. Et alternativ kan være lokal kraftforsyning.

12 Aktuelle lokaliseringer av mobilanlegg bør vurderes i forhold til inngrepsfrie områder. Inngrepsfrie områder er areal som er mer enn én km fra tyngere tekniske inngrep, slik som veger, kraftledninger mv. Områdene er registrert på kart for hele landet og finnes også digitalt.
Mobilanlegg regnes etter dagens definisjoner ikke som tyngre tekniske inngrep dersom de etableres uten at det bygges veg eller kraftlinje. En bør likevel søke å unngå plassering av slike anlegg i inngrepsfrie områder.

13 Antennemaster ønskes av dekningsårsaker montert på eksponerte områder. Dette er typiske plasseringer også for bl a før-reformatoriske bygdeborger, varder, gravplasser, kirker og mange samiske kulturminner eldre enn 100 år. Alle disse er automatisk fredet iht kulturminneloven, men det finnes ikke noe helhetlig register, og svært mange automatisk fredete kulturminner er ennå ikke registrert. Utbygger må vise særlig aktsomhet i områder der automatisk fredete kulturminner er sannsynlige. Kommunen, som ansvarlig planmyndighet, og fylkeskommunen og eventuelt Samisk kulturminneråd, som ansvarlig kulturminnemyndigheter, bør holde god kontakt i alle saker der spørsmålet ikke tidligere er avklart. Kommunen bør i innledende runder sjekke tilgjengelige registre som økonomisk kartverk og Sefrak-registret, og ta kontakt med kultutminnemyndighetene før store økonomiske ressurser er involvert fra kommunens og tiltakhavers side.